

NÅR PÆDAGOGER

RES DE GRA OP

Af Camilla Mehlsen

Hvis man googler 'professionsbachelor', dukker der tusindvis af søgeresultater op. Her kan man for eksempel læse, at 30 mellemlange videregående uddannelser er blevet mere forskningsorienterede siden 1990'erne og i dag fører frem til en professionsbachelorgrad, for eksempel uddannelserne til lærer, pædagog og socialrådgiver.

Googler man 'professionsbachelorisering', kommer der blot en håndfuld resultater frem, og alle henviser de til et og samme forskningsprojekt: 'Professionsbachelorisering i et vadested'. Det er lektor Steen Baagøe Nielsen fra Roskilde Universitetscenter, der er leder af projektet. Han vil ikke tage patent på det lange begreb, men forklarer gerne udviklingen:

"I løbet af de seneste 10 år er der blevet gjort meget for at gøre pædagoguddannelsen til en professionsbacheloruddannelse. Udviklingen tog fart i 2000 med en omfattende lovpakke, der fastslog en formel titel som 'professionsbachelor'. Men ét er lovgivernes ord om udvikling, et andet er omsætningen til reelle konsekvenser i praksis. Vi har

i projektet benævnt processen 'professionsbachelorisering' for at sætte fokus på udfordringerne i – og de mulige konsekvenser af – denne udvikling," siger Steen Baagøe Nielsen.

Hvorfor skal pædagoger opgraderes fagligt?

"Der har været stort fokus på kvalitet i ydelserne, og samtidig er presset på arbejdet i hverdagen steget. Daginstitutionerne skal i stigende grad indrette sig efter udefrakommende krav, for eksem-

pel i forhold til læreplaner og dokumentationskrav, forældrebestyrelsens krav osv. Det er en fagpolitisk udfordring at stå imod pres om standardisering og centrale beskrivelser af opgaverne i institutionerne. Pædagogerne ønsker at kunne forklare deres arbejde og begrundede det fagligt. Det kan handle om alt – fra at kunne sikre sig opbakning i forældregruppen til at sikre sig gode lønvilkår i forhold til kommunen."

"I den sammenhæng er det meget logisk, at mange oplever behov for en styrket faglig ballast. Derfor har langt de fleste selvfølgelig også været positivt indstillet over for en styrket uddannelse. Men spørgsmålet er, om – eller hvordan – den faglige opgradering, som uddannelsen har fået, slår igennem som øget legitimitet i praksis."

"Mange pædagoger oplever, at de til tider er under voldsomt pres, for eksempel fra veludannede forældre, i forhold til at skulle forklare beslutninger og pædagogiske tiltag, som man ellers synes er oplagte eller selvfølgelig."

Steen Baagøe Nielsen, lektor, Roskilde Universitetscenter.

Kan du give et eksempel på det udefrakommende pres?

"Mange pædagoger oplever, at de til tider er under voldsomt pres, for eksempel fra veluddannede forældre, i forhold til at skulle forklare beslutninger og pædagogiske tiltag, som man ellers synes er oplagte eller selvfølgelig. Jeg har for eksempel i mit ph.d.-arbejde beskrevet en case om mad til børnene. Der viser, hvordan pædagogerne skulle indgå i langvarige diskussioner om prioriteringer i deres arbejde, som de selv anså som oplagte faglige vurderinger. I den konkrete case var medarbejdergruppen blevet enige om, at man ikke ville bruge så meget tid på eftermiddagsmad til børnene, og så kommer forældrene og spørger til, hvorfor det ikke kan være en pædagogisk aktivitet, og om de ikke kunne træffe nogle andre valg. Pædagoger oplever i stigende grad, at de er under pres for at forklare sig og må forhandle sig på plads omkring stadig flere faglige prioriteringer i hverdagen."

Hvorfor skal pædagogerne forklare selv små detaljer til forældrebestyrelsen?

"I hele konstruktionen af bestyrelser er tanken, at forældre gennem deres indflydelse kan sikre og legitimere, at den offentlige sektor fungerer tilfredsstillende, og det forudsætter selvfølgelig, at man kan tale sig til rette, og at pædagogerne

også til tider er villige til at regulere deres praksis og være lydige og imødekommende over for, hvad brugerne vil have og synes er rigtigt. Og så er det omvendt en professionel udfordring at overbevise brugerne eller forvaltningen om, at de beslutninger, man træffer, er fagligt og økonomisk velbegrundede. Det, at man begynder at omtale pædagoger som professionelle, giver jo ikke i sig selv større magt over prioriteringerne."

Hvad betyder 'professionsbacheloriseringen' for de nyuddannede pædagoger og deres arbejdspladser?

Ifølge Steen Baagøe Nielsen kan man umiddelbart se flere og delvis modsatte tendenser udfolde sig, i takt med at pædagoguddannelsen opgraderes:

En styrket professionalisering:

Efter model fra læger eller jurister ville give pædagoger øget legitimitet over for omverdenen gennem autoritativ faglig viden og ekspertstatus. Det ville styrke selvbestemmelsen og give et magtfuldt udgangspunkt i forhold til det stigende pres, som aktuelt rettes mod institutionerne. Men der er i dag meget langt til, at dette kan realiseres for alle pædagoger.

Mere arbejdsdeling og hierarki:

En mere realistisk tendens er, at flere pædagoger påtager sig ledelsesopgaver, og at der skabes større hierarkier mellem pædagoger indbyrdes og mellem pædagoger og andre personalegrupper. Flere pædagoger vil opleve, at hovedopgaven bliver administration og organisering af pædagogmedhjælpere og nyuddannede, der så til gengæld skal varetage både det mere trivielle og

det, som egentlig har været set som omsorgsmæssige kerneopgaver. Det er en udvikling, som for eksempel sygeplejefaget har gennemgået, idet sygeplejerskerne gennem et stort løft i form af efteruddannelse og akademisering har indtaget mange ledelsesfunktioner – men også tydeligere skel i fordelingen af viden og kompetencer.

Øget akademisering: Med professionsbacheloriseringen er overgangen til et universitetsspor eller en tilbagevending til uddannelsesbænken blevet meget lettere, Fremtiden kan meget vel byde på en faglig styrkelse af pædagogers uddannelse, for eksempel flere masteruddannede.

Spørgsmålet er så, om det er godt eller skidt, at pædagoguddannelsen opgraderes fagligt og til en vis grad akademiseres? Skal man glæde sig over eller begræde udviklingen?

"Der er vel ingen grund til at begræde, at uddannelsen styrkes lige nu. Praksis har også sine egne dynamikker, så eventuelt uheldige konsekvenser, såsom meget voldsomme arbejdsdelinger på daginstitutioner, lader sig næppe bare trumfe igennem. Overordnet set må man derfor bifalde udviklingen. Forestil dig, at pædagogerne ikke var kommet med i professionsbachelorreformen, og den kun gjaldt lærere, sygeplejersker, fysioterapeuter o.a., hvordan ville pædagogerne så være stillet? På den måde er det også et lønspørgsmål."

"Tilbage står stadig spørgsmålet om, hvad opgraderingen reelt betyder, og hvad det får af konsekvenser – og det er netop det, som forskningsprojektet arbejder på at få svarene på," slutter Steen Baagøe Nielsen.

STEEN BAAGØE NIELSEN

Lektor i pædagogik og historie, ph.d., ved Roskilde Universitet. Han forsker i omsorgs- og velfærdsinstitutionernes rammer, unges uddannelsesvalg og ligestilling. Han er leder af det nyligt åbnede Forskningscenter for Velfærd, Profession og Hverdagsliv – VELPRO på RUC og af forskningsprojektet 'Professionsbachelorisering i et vadested', som er støttet af BUPL's Forskningspulje. Projektet er blevet til i et samarbejde mellem RUC, UCC (Vibe Larsen) og UCSJ (Randi Andersen). Udover Steen Baagøe Nielsen indgår også Jakob Bøje fra RUC.

